

Miroslav Pelikan

DJETINJSTVO

Djetinjstvo

Da, istina je, nekoliko sam se puta susreo sa slikama Ivana Merta, pogledavši ih na brzinu, bez osobita interesa, u nekoliko prigoda, kada su i njegova djela bila prikazana u sklopu zajedničke izložbe posvećene već pomalo zaboravljenim okupljanjima umjetnika.

Fini, nenametljivi kolorizam, odmjerena gesta na suptilno prikazanim krajobrazima, najčešće akvareli i tek poneko ulje, sve izvedeno na malim ili vrlo malim formatima.

Kasnije sam opazio kako mnogi o njegovom opusu misle, ne najbolje, ali svakako dobro. Mert je bio zaslužni član cijenjenih institucija, pa i Akademije. Ostvario je nekoliko važnih izložbi, no dosta davno.

U posljednjih više desetaka godina nije samostalno izlagao a o njegovom se djelu pojavilo nekoliko monografija različitih autora s ponešto raznolikim mišljenjima o Mertu.

Mert je bio blizu devedesete kada mu je priređena manja retrospektiva s nekoliko desetaka djela iz svih stvaralačkih faza. Gotovo sve slike s ove izložbe nalazile su se od prije u brojnim muzejima i galerijama, odabir je bio već unaprijed određen.

Urednik mi je predložio.

-Dogovorite s Mertom razgovor. Koliko se sjećam od njegovog zadnjeg intervjua ima sigurno dvadesetak godina. U redu?

-U redu.

Pristao sam, bez većeg oduševljenja, razmišljajući ponajprije o honoraru.

Popodne sam Merta, iza pet sati nazvao i u kratkom razgovoru smo se dogovorili da ću ga posjetiti prekosutra u njegovom stanu u šesnaest sati.

Skicirao sam nekoliko pitanja, konzultirajući se s brojnim prikazima i kritikama, listajući novije monografije.

Doista, lijep i snažan opus, samosvojan.

Mert je stanovao u Prilaznoj ulici, broj šest, na prvome katu u nevelikom stanu.

Sjedili smo u dnevnom boravku dok mi je on uzbuđeno objašnjavao kako je morao malo urediti i očistiti stan jer to dugo nije činio, naime, rijetko ga je tko posjećivao.

Tek tada sam osjetio teški vlažni vonj. Na stolu, stolicama, policama, ormarima, tek nespretno očišćeni rubovi, odmah iza debeli slojevi okamenjene prašine.

Mert je imao na sebi hlače i košulju, vidno zamazane, neobrijan, star i zapušten čovjek.

Na brzinu sam napravio razgovor. Moram priznati kako je umjetnik izvrsno odgovarao, precizno i kratko.

Ustajali vonj koji me je sve opasnije okruživao, gotovo me je ugušio.

Nema što, Mert je cijeli svoj život proživio u svom vlastitom svijetu, uživajući u umjetnosti, stvarajući je, ne mareći mnogo za išta drugo.

-Prije nego što odete, rado bih vam pokazao svoje najdraže slike. Njih nisam nikada izlagao.

-Naravno, bit će mi drago.

Mert je izvukao iza ormara veliku mapu i ponosno, s mnogo emocija pokazao mi

tridesetak crteža ugljenom, pastele, akvarele i nekoliko ulja na papiru, sa samo jednim motivom, prostor iza velike kuće, dvorište, prepuno trave i cvijeća.

-Vidite, uskoro ću navršiti devedeset godina a tako se dobro sjećam trave i cvijeća iza kuća na obali u vlasništvu moga djeda. Dok su se drugi zabavljali ja bih legao u travu, između cvijeća i snažno udisao mirise koji su me okruživali. To, to je moj jedini svijet koji sam želio i volio.

Svakodnevno listam ovu mapu i sjećam se baš svakoga trenutka kada je određen zapis nastajao i iznova proživljavam sve. To me i održava. Uopće ne držim do svijeta u kojem živi samo moje tijelo. Ovo je moj jedini svijet.

-Ako smijem primijetiti dosta skromno živite. Vaše slike postižu dobre, visoke cijene.

-Eh, kada sam ih prodavao nisam mnogo zaradio a i ne sjećam se više kada sam nešto prodao. Znate, za leći u travu između cvjetova i udisati mirise oko vas potrebna je tek želja.

Urednik nije bio oduševljen razgovorom.

-Dosta suhoparno, zar ne?

-Takav je - odgovorio sam mu.

Ipak ponekad, pritisnut vlastitim nevoljama i mukama, prisjetio bi se dječaka koji leži u travi između cvjetova i udiše razne mirise i pomalo mu zavidio, ne sjećajući se više turobnog stana prekrivenog prašinom i zagušenog vonjem.

Miroslav Pelikan

